

CALIFICAREA ȘI INTEGRAREA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ÎNȚEPRINDERI ALE INDUSTRIEI UȘOARE

Marioara Drăgan

absolventă a cursului de sociologie postuniversitar cu frecvență,
Academia „Ștefan Gheorghiu”

În condițiile revoluției tehnico-științifice, când știința devine o forță de producție nemijlocită, nivelul progresului tehnic al fiecărei țări depinde atât de cantitatea și calitatea resurselor, precum și de modul în care acestea sînt realizate. Omul — se arată în Programul P.C.R. — este „factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale”¹.

În această idee, am efectuat o cercetare de teren, în cadrul a patru întreprinderi de industrie ușoară din județul Timiș*. În ansamblu, cercetarea s-a orientat spre desprinderea și analiza celor mai importanți factori ai creșterii eficienței economice.

1. Utilizarea rațională a resurselor umane în întreprinderile de industrie ușoară din județul Timiș

Prin resurse umane avem în vedere ansamblul capacităților de muncă și creativitate ale oamenilor, de care dispune unitatea economică pentru conducerea și realizarea obiectivelor sale. Utilizarea rațională, eficientă a resurselor se bazează pe o cunoaștere atât cantitativă, cât și calitativă a tuturor aspectelor legate de forța de muncă. Caracteristicile structurilor demografice și socioprofesionale — de exemplu — au implicații directe asupra randamentului muncii.

a. *Structura sociodemografică.* Repartiția pe sexe și vîrstă a personalului muncitor din întreprinderile luate în studiu este redată în tabelul 1. Ca în toate întreprinderile de industrie ușoară, întîlnim o oarecare preponderență a vîrstelor tinere, ceea ce dă o anumită coloratură afectivă ambianței psihologice în colectivele de muncă. În același timp, nu trebuie scăpat din vedere nici faptul că în întreprinderile de industrie ușoară își desfășoară activitatea un număr foarte mare de femei — în cazul nostru ele reprezintă 71,2% din totalul populației — cu aspectele sale

¹ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Edit. politică, 1975, p. 70.

* „Bumbacul”, „Garofița”, „Textila” și „Industria lînii” din Timișoara, care produc fire și țesături din bumbac, lînă, poliestere etc., în peste 850 sortimente.

distincte : *biosocial* (avem în vedere perioada de maternitate și îngrijire a copiilor) și cel al activității din gospodăria familială (unde femeile declară că își petrec 70% din timpul liber).

Tabelul 1

Structura sociodemografică a personalului muncitor

Grupa de vîrstă	Bumbacul		Garofița		Textila		Industria lînii	
	ab.	%	ab.	%	ab.	%	ab.	%
pînă la 20 ani	80	6,6	48	5,2	703	20,5	190	5,77
între 21—30 "	237	19,6	432	46,8	1 135	33,0	1 468	44,30
între 31—40 "	362	30,0	198	21,5	842	24,5	646	19,63
între 41—50 "	373	30,8	156	17,0	482	14,0	653	19,84
peste 50 ani	157	13,0	89	9,5	271	7,9	344	10,46
Total :	1 209	100	923	100	3 433	100	3 291	100
din care femei :	858	71,0	671	72,7	2 447	71,3	2 325	70,7

O categorie de vîrstă mai deosebită de personal muncitor considerăm că este aceea a celor pînă la 20 de ani, care sînt la primul contact cu munca industrială și parcurg primele trepte ale integrării în muncă. Cunoscînd faptul că individul vine în colectivitate cu o personalitate complexă, cu dorințe și aspirații, este necesar ca încă de la „primire” să i se acorde tînărului multă atenție, să se creeze sentimentul că e așteptat, să fie urmărit cu atenție, să se desfășoare o muncă de educație, pentru a-i dezvolta dragostea față de meserie, față de întreprindere. Apreciem că de modul cum se muncește cu această categorie de muncitori depind, în mare măsură, și rezultatele obținute în muncă, precum și o stabilitate a oamenilor.

b. *Structura socioprofesională a muncitorilor* este reflectată de gradul de pregătire (calificare) care, la rîndul său, determină, într-un fel sau altul, capacitatea de muncă a unității respective și eficiența economică (tabelul 2). Deși muncitorii calificați dețin ponderea cea mai mare — între 88,5 și 92,8% —, o bună parte din ei au obținut calificarea prin forme simple, care au asigurat însușirea unor deprinderi practice și teoretice parțiale.

Tabelul 2

Situația calificării forței de muncă

Forma de calificare a muncitorilor	Bumbacul		Garofița		Textila		Industria lînii	
	ab.	%	ab.	%	ab.	%	ab.	%
Necalificat	81	7,2	95	11,5	295	9,0	347	11,0
La locul de muncă	354	31,5	201	24,0	—	—	602	19,3
Curs scurtă durată	444	39,5	353	42,5	1 793	54,5	1 001	32,0
Ucenicie la locul de muncă	77	6,85	14	2,5	683	21,0	524	17,0
Școala profesională	156	13,85	157	18,0	512	15,5	557	18,0
Alte	12	1,10	11	1,5	—	—	83	2,7
Total :	1 124	100	831	100	3 283	100	3 114	100

Numai 16,5% din personalul muncitor și-a obținut calificarea prin școli profesionale, formă pe care o considerăm cea mai corespunzătoare — avem în vedere meseriile de „țesător” și „filator” — întrucât asigură o bună pregătire teoretică, iar prin practica efectuată în atelierele-școală sau în întreprinderi se asigură însușirea temeinică a deprinderilor practice, fapt ce conduce la o adaptare mai rapidă a tinerilor la condițiile de lucru în acord.

În întreprinderile luate în studiu, se resimte o mare nevoie de muncă calificată pentru meseriile de „filator” și „țesător”. Lipsa forței de muncă calificată în întreprinderi, corelată cu necesitatea funcționării utilajelor, conduce la un comportament mai puțin exigent din partea comisiilor de încadrare și promovare a muncitorilor, atât în selecția muncitorilor cât și la încadrarea în muncă, considerându-se că prin activitatea la locul de muncă vor reuși să-și însușească cunoștințele și îndemnarea necesară. Această previziune se dovedește doar parțial întemeiată, întrucât peste 50% părăsesc întreprinderea înainte expirării angajamentului de a lucra cel puțin cinci ani, iar alții pleacă înainte de calificare. Pentru exemplificare, am urmărit acest fenomen la întreprinderea „Garofița”, redat în tabelul 3. Constatăm că 32% din cei recrutați pentru calificare părăsesc întreprinderea înainte de terminarea cursului, situație datorată și unei

Tabelul 3

Situația muncitorilor recrutați pentru calificarea
prin forme simple, în anii 1976—1978

Forma de calificare	Recrutări	Plecări înainte de calificare	Pierderi
Curs de scurtă durată	190	73	38,42
La locul de muncă	283	78	27,50
Total :	473	151	32,0
din care : din județ	95	31	32,63
din alte județe	378	120	31,74

Tabelul 4

Mișcarea personalului muncitor în anul 1979

Întreprinderea	Nr. mediu scriptic	Total intrări/ieșiri		din care :			
				prin plecare		prin încadrare	
	ab.	ab.	%	ab.	%	ab.	%
Bumbacul	1 209	537	44	285	53	262	47
Garofița	853	681	80	350	51	331	49
Textila	3 359	2 308	69	1 140	49	1 168	51
Industria lînii	2 985	1 102	37	468	42	634	58

slabe orientări profesionale, practicate înainte de încadrare, care conduce și la creșterea fluctuației forței de muncă, în întreprinderile luate în acest studiu, așa cum reiese din tabelul 4.

Apreciem că orice schimbare a locului de muncă atrage după sine o nouă perioadă de adaptare și integrare, în cursul căreia randamentul este scăzut. Pentru identificarea cauzelor declanșării hotărârii de a părăsi întreprinderea, am folosit informațiile culese cu ajutorul chestionarului care ne reliefează un evantai de motive. Principalul motiv susținut, de cei anchetați, care ar determina fluctuația, îl constituie munca în trei schimburi, precum și condițiile de muncă (37% din subiecți), probleme familiale (25%), câștigul mic (12%). Acest lucru este pus în evidență și de răspunsul la întrebarea: *"Intenționați să vă schimbați locul de muncă? Dacă da, care sînt cauzele?"*, unde 81,3% din cei ce declară că intenționează să-și schimbe locul de muncă motivează prin condițiile de muncă (zgomot, praf), și lucru în trei schimburi. Deși plecările ce s-ar datora conflictelor cu șefii (maistri), precum și câștigului puțin au o pondere sub 20%, considerăm necesar ca factorii cu putere de decizie să acționeze pentru menținerea unui climat de muncă sănătos, de colaborare și ajutor reciproc. Un rol deosebit în aceste cazuri îl are conducătorul formațiilor de lucru, care nu trebuie să fie numai un conducător tehnic, ci trebuie să fie în măsură să cunoască oamenii, să-i ajute la nevoie, să le știe bucuriile și necazurile.

Din studiul nostru a reieșit că munca în trei schimburi determină o mare parte din volumul fluctuației. Făcînd o analiză a forței de muncă a întreprinderii, am constatat o repartizare neuniformă a celor trei schimburi: în schimbul I — 48—50%; în schimbul II — 37—40%, iar în schimbul III — 20—25%. Considerăm necesar ca conducerea întreprinderilor, împreună cu centralele industriale și M.I.U., să treacă la studierea posibilităților de a se organiza mai bine schimburile de lucru, pentru a nu se irosi forța de muncă, energia etc. La aceasta am mai adăuga și dorința exprimată de cei investigați în cercetarea noastră. Astfel, deși nu am formulat în chestionarul aplicat, nici o întrebare care să se refere direct la organizarea muncii în schimburi, găsim într-o formă sau alta exprimată dorința lucrătorilor de a munci în două schimburi. În spațiul rezervat eventualelor sugestii, au fost formulate 108 propuneri, din care 35 (32,40%) au opinat pentru scoaterea schimbului de noapte.

Fluctuația personalului este determinată și de faptul că Timișoara este un oraș cu un număr mare de unități (de industrie ușoară, electronică etc.), care are organizată activitatea în două schimburi, rețeaua de retribuire a muncii în multe cazuri este superioară celei textile în condiții de muncă mult mai bune (avem în vedere igiena muncii).

Deși în toate întreprinderile noastre de industrie ușoară se acționează pe linia extinderii mecanizării și automatizării, deci a ușurării muncii fizice, a introducerii unor instalații corespunzătoare de ventilare, precum și pentru a se cere un mediu ambiant plăcut, nu s-a reușit, pînă în prezent, să se rezolve problema zgomotului în țesătorii și filaturi (vezi tabelul 5), a gradului de umiditate în vopsitorie, care au influențe negative asupra stării de sănătate a personalului muncitor, precum și asupra gradului de utilizare a fondului de timp (între 89,2% și 93,6%). Menționăm că în cele patru întreprinderi numărul scutirilor medicale (de efort fizic și tură de noapte) în anul 1979 a fost de 940, dintre care numai la Industria linii se înregistrează 550 scutiri medicale.

Tabelul 5
Satisfacția față de condițiile de muncă

Condiții de muncă	Grad de satisfacție	Într-o mică măsură	Într-o mare măsură	Într-o foarte mare măsură	Total
Dotarea cu mașini	cf. abs. %	74 49,0	53 36,0	23 15,0	150 100
Starea de funcționare a utilajului	cf. abs. %	89 59,66	45 30,0	16 10,34	150 100
Aprovizionarea locului de muncă	cf. abs. %	96 64,00	44 29,0	10 7,00	150 100
Calitatea materiilor prime	cf. abs. %	116 77,33	26 17,33	8 5,34	150 100
Condițiile de igienă a muncii	cf. abs. %	101 67,32	33 20,0	16 10,68	150 100
Total :	cf. abs. %	478 63,5	201 26,8	73 9,7	750 100

Analizînd structura morbidității pe semestrul I 1979 la Întreprinderea „Industria lînii”, reiese că din numărul de zile de incapacitate de muncă, pe locul I se situează bolile căilor respiratorii superioare (61%), locul II îl ocupă accidentele în afara muncii (27%), pe locul III complicații ale sarcinei (22%), iar morbiditatea pe sexe se prezintă astfel : 80,72% o reprezintă femeile (față de ponderea lor în structura totală a forței de muncă care este de 70,7%), iar bărbații 19,28%.

Pentru utilizarea eficientă a timpului de lucru trebuie avute în vedere reducerea zgomotului în țesătorii, funcționarea în bune condițiuni a instalațiilor de condiționare cu efecte pozitive asupra forței de muncă și reducerea gradului de oboseală, generînd o stabilitate a forței de muncă în țesătorii. În acest sens, conducerile întreprinderilor cu sprijinul institutelor de cercetări ale M.I.U. trebuie să asigure condiții mai bune de muncă pentru filatoare și, în mod deosebit, pentru personalul care își desfășoară activitatea în țesătorii.

2. Gradul de calificare, integrarea și stabilitatea personalului muncitor

Actualul cincinal prevede sarcini importante pentru industria ușoară care „va crește cu un ritm mediu anual de circa 8%, fiind orientată îndeosebi spre îmbunătățirea structurii sortimentale și calității produselor, valorificarea superioară a resurselor de materii prime naturale și sintetice din țară. Se va realiza o gamă variată de țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, articole de blănărie și marochinărie cu un grad ridicat de finisaje”².

² Nicolae Ceaușescu, *Raport la Congresul al XII-lea al P.C.R.*, București, Edit. politică, 1979, p. 31.

Sub conducerea nemijlocită a organizațiilor de partid, întreprinderile de industrie ușoară din județul Timiș — înscrindându-se în efortul general al țării — au desfășurat în anii cincinalului 1976—1980 o amplă muncă politică și organizatorică pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a combustibilului și energiei. Ținând seama că înnoirea, modernizarea și diversificarea producției, introducerea unor noi tehnologii reprezintă o componentă principală în ansamblul măsurilor și acțiunilor de reducere a cheltuielilor materiale și de producție, au fost introduse în fabricație o gamă largă de produse de înaltă performanță. Ca urmare a măsurilor întreprinse, s-au realizat economii de 170 tone fire/an în 1978, iar în 1979, prin creșterea coeficientului de utilizare a firelor de bumbac pentru țesături de la 0,930 la 0,945, s-a realizat o economie de 250 tone fire. Unitățile de industrie ușoară, în activitatea desfășurată pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, au urmărit transpunerea în practică a indicațiilor conducerii de partid, ca urmare a Consfățuirii de lucru cu cadrele de conducere din Ministerul Industriei Ușoare, din 17 iulie 1979.

Problema folosirii eficiente a resurselor materiale face parte integrantă din problema eficienței economice, iar importanța deosebită pe care trebuie să o acordăm resurselor materiale pornește de la ponderea pe care o dețin în totalul cheltuielilor. Astfel, greutatea specifică a cheltuielilor de materiale este cuprinsă între 60,3% la Întreprinderea „Bumbacul” și 81,7% la „Industria lînii” constatînd, sub aspectul ponderii lor, în totalul cheltuielilor în perioada analizată, o evoluție relativ constantă. Sub aspect valoric, ele au cunoscut an de an reduceri, diferențele pe cincinal fiind între 36 lei la „Textila” Timișoara și 177 lei la „Bumbacul” Timișoara. Rezultatele obținute se datoresc preocupării permanente a organelor de conducere colectivă, a organizațiilor de partid, care au orientat activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică în realizarea de produse noi, care să încorporeze materii prime cât mai puține, concomitent cu introducerea tehnologiilor avansate, care să asigure produselor un grad înalt de utilizare și să conducă la o mai bună valorificare a materiei prime.

Cunoscînd că în întreprinderile de industrie ușoară se mențin încă ridicate consumurile de materii prime, că sînt cazuri de depășire a consumurilor normate de combustibil și energie, în cercetarea efectuată am solicitat părerea subiecților cuprinși în eșantion — în legătură cu opiniile lor privind reducerea consumurilor de materii prime. Grupînd răspunsurile, am obținut situația prezentată în tabelul 6.

Din datele de mai sus rezultă că 35,33% din subiecți consideră că reducerea consumurilor este determinată, în mare măsură, de calitatea materiilor prime — firele de urzeală, calitatea canetelor — produse de filatură și în preparația țesătoriei. Două din cele patru întreprinderi luate în studiu folosesc ca materie primă, pentru țesătorii, firele produse în unitate, în proporție de 91% („Textila” și „Industria lînii”). Deci, atît cauzele cît și remediile le găsim în cadrul colectivelor respective. Pentru realizarea firelor, materiile prime trec prin diferite stadii de prelucrare, acumulînd pe parcurs unele neregularități datorate într-o măsură mai mare sau mai mică stării necorespunzătoare de funcționare a utilajelor, gradului scăzut de calificare a muncitorilor, nerespectării tehnolo-

giilor de fabricație și a timpului de odihnă în trecerea de la o fază la alta, care, de cele mai multe ori, nu se respectă, în bună parte, din lipsa spațiilor de depozitare etc. Menționăm că la fazele precedente țesutului, contro-

Tabelul 6

Propunerile privind reducerea consumului de materii prime și materiale

Nr. crt.	Opinia	Cifre absolute	%
1	Îmbunătățirea calității materiilor prime	53	35,33
2	Respectarea procesului tehnologic	39	26,0
3	Sortarea deșeurilor și re folosirea lor	15	10,0
4	Întreținerea utilajelor	6	4,0
5	Acțiuni de educare în acest sens	14	9,33
6	Organizarea de întreceri pe schimburi	10	6,67
7	Respectarea disciplinei muncii	12	8,0
8	Alte răspunsuri	1	0,67
Total :		150	100

lul calității se face prin sondaj, neputindu-se depista toate defectele, iar muncitorii sint plătiți după cantitatea obținută. Doar în țesătorii se aplică retribuirea după cantitate și calitate, țesătoarele fiind deseori sancționate și pentru greșelile din fazele anterioare (care nu au fost observate la timp, pentru a putea fi eliminate). Considerăm că sint necesare măsuri concrete pentru a se îmbunătăți calitatea produselor, pe tot ciclul de fabricație, pentru a se prelucra până la capăt partiziile, bobinele etc., eliminând risipa de fire. Reintroducerea în circuitul de producție a acestora presupune noi consumuri de energie, combustibil, forță de muncă, deci mișcarea volumului lor ar conduce la economii la prețul de cost al produselor.

Răspunsurile subiecților privind îmbunătățirea calității produselor se concentrează asupra a două aspecte : întărirea disciplinei muncii (24,66%) și calitatea materiilor prime (20,0%), între îmbunătățirea calității produselor (avem în vedere produsul finit) și reducerea consumurilor, implicit asupra utilizării raționale a materiilor și materialelor, existind o legătură directă (tabelul 7).

Tabelul 7

Nr. crt.	Opinii	Cifre absolute	%
0	Nu știe, nu răspunde	8	5,34
1	Întărirea disciplinei muncii	37	24,66
2	Pregătirea profesională și politică a muncitorilor	18	12,0
3	Respectarea procesului tehnologic	17	11,33
4	Aprovizionarea ritmică a locului de muncă	5	3,34
5	Calitatea materiilor prime	30	20,0
6	Îmbunătățirea iluminatului	15	10,0
7	Reparații ale utilajelor de calitate	19	12,60
8	Alte răspunsuri	1	0,67

Cunoscînd efortul de valorificare superioară a resurselor materiale și reducerea cheltuielilor, conducerile întreprinderilor vor putea, în consecință, să mobilizeze întregul colectiv la găsirea unor noi căi și mijloace, care să realizeze acest lucru. O rezervă de care dispun unitățile noastre în valorificarea superioară a resurselor materiale, prin îmbunătățirea

Tabelul 8

Categoria de încadrare a lucrărilor și categoria tarifară a lucrătorilor

Întreprinderea	Categoria medie a lucrărilor	Categoria medie de încadrare	Observații
Bumbacul	3,34 3/II	2,53 3/B	pe total întreprindere
Garofița	4/B 3/I	2/II 3/I	țesătorie finisaj
Textila	2,85 2/I	2,49 2/B	total întreprindere filatură
Industria lîinii	3/I 3/B	2/II 2/II	țesătorie finisaj

calității produselor, a reducerii consumurilor etc. și care trebuie să stea în atenția conducerii, considerăm că este forța de muncă, gradul de pregătire și utilizare a ei. Pentru argumentarea celor afirmate, am urmărit corelația ce există între categoria medie a lucrărilor și categoria medie de încadrare (tabelul 8).

Constatăm, că la toate întreprinderile, complexitatea lucrărilor și operațiilor sînt superioare nivelului de calificare a forței de muncă. Doar într-un singur caz — la secția de finisaj de la „Garofița” — categoria lucrărilor este egală cu categoria de încadrare. Cele mai mari decalaje le întîlnim la țesătorii, unde diferența este de o categorie (la „Industria lîinii”) și chiar două categorii (la „Bumbacul”), Această situație duce la o adaptare a nivelului și complexității operațiilor, la nivelul inferior de pregătire a forței de muncă și reflectă oarecare rețineri în promovarea personalului muncitor.

Însemnate pierderi de producție sînt înregistrate ca urmare a neutilizării capacităților de producție la nivelele stabilite. Astfel, din studiul întreprins, a reieșit că anumite capacități de producție sînt subutilizate, funcționează sporadic ca urmare a întreruperilor neprevăzute, a deficiențelor în aprovizionarea locurilor de muncă, în întreținerea și repararea utilajelor, a absențelor și invoirilor de la lucru, a neconcordanței între gradul de dotare tehnică și nivelul de pregătire a forței de muncă etc. (tabelul 9).

Urmărind cifrele din tabel, desprindem o evoluție neuniformă a coeficienților de utilizare a capacităților de producție. Cei mai mici indici se realizează la secția țesătorie de la „Industria lîinii” pentru care ne-am propus să facem o analiză mai aprofundată asupra cauzelor ce determină această situație (tabelul 10).

Din analiza acestor date, o primă concluzie o constituie numărul foarte mare de ore staționare — 745 042/an. Transformate în producție, echivalează cu o pierdere de 108 652 mp țesături *. În anul 1979 între-

Tabelul 9

Coefficientul utilizării capacităților de producție

Întreprinderea	Secția	Realizări					Plan 1980
		1975	1976	1977	1978	1979	
Bumbacul	țesătorie	81,6	84,1	88,8	86,9	89	95,7
Garofița	„	91,8	88,5	91,5	91,4	83,5	85,4
Textila	filatură	77	82	82	85,9	81,8	87,5
	țesătorie	74	77,8	77,8	85,3	79,4	90,2
Industria	filatură	82,1	82	90	86,2	83,2	90
linii	țesătorie	48,7	55,5	70,5	74,5	76,5	80

Tabelul 10

**Situația întreruperilor la mașinile de țesut
în anul 1979**

Nr. crt.	Cauza care a generat întreruperea	Ore	%
1	Reparații accidentale	98 589	
2	Lipsă forță de muncă	341 414	
3	Lipsă urzeală	197 435	
4	Lipsă energie	6 180	
5	Fire rupte (breșe)	64 736	
6	Lipsă piese schimb	11 830	
7	Lipsă bătaură + diverse	24 859	
	Total :	745 042	100

prinderea și-a realizat planul la țesături în proporție de 95,9%, nerealizând producția netă a plătit penalizări pentru unele nelivrări în termen (restanțe) a țesăturilor. Aceasta impune din partea tuturor factorilor de decizie acțiuni ferme care să conducă la reducerea numărului de ore staționare. Pe baza unei analize de conținut a documentelor de la adunările generale ale oamenilor muncii din februarie 1980 — dări de seamă, procese verbale, note de probleme pentru organele superioare —, atît din materialele prezentate, dar mai ales din discuții, au reieșit greutățile pe care le întâmpină atelierele de producție, din cauza lipsei pieselor de schimb, deficiențele existente în organizarea producției, în planificarea articolelor pe fluxul de fabricație, care au condus la 222 293 ore staționare a utilajelor în 1979, reprezentînd 29,83% din totalul întreruperilor accidentale. Acest lucru se datorează serviciului de programare, lansare și urmărire a producției, secțiilor de producție, dar și unei planificări defectuoase a Centralei Industrii Linii, care repartizează întreprinderii

* În calcul s-a luat ca realizare medie/oră 3500 bătăi, iar desimea medie 120 bătăi/5 cm.

timişorene articole de ţesături ce necesită fire din afară, şi care nu sosesc întotdeauna la timp. La aceasta se mai adaugă şi cheltuielile de transport, manipulare, în condiţiile în care întreprinderea are în dotare o filatură care are o capacitate de producere a firelor mai mare decât capacitatea de prelucrare din ţesătorie. Considerăm, atît din motive de ritmicitate, cît şi din motive de eficienţă, că o mai bună coordonare a repartiţiilor de materii prime din partea organelor centrale este necesară (menţionăm că asemenea stări de fapt am întîlnit la toate întreprinderile).

Deficienţele semnalate în organizarea producţiei şi a muncii, în pregătirea şi folosirea forţei de muncă se regăsesc în procesul de producere a bunurilor şi, deci, influenţează gradul în care sînt utilizate resursele materiale şi umane de care dispun întreprinderile.

4. Optimizarea raportului dintre resursele umane şi materiale — direcţie prioritară de creştere a eficienţei economice

Importanţa obţinerii unei eficienţe sporite în toate sectoarele de activitate este subliniată în documentele partidului şi statului nostru. Principalul indicator care exprimă eficienţa economică îl constituie productivitatea muncii. Creşterea productivităţii muncii este condiţionată de numeroşi factori, printre care amintim: nivelul tehnic al producţiei, structura producţiei, modul de utilizare a resurselor materiale, precum şi capacitatea forţei de muncă de a pune în mişcare toţi factorii economici ai producţiei, concomitent cu utilizarea cît mai raţională a forţei de muncă însăşi.

În întreprinderile studiate, productivitatea muncii a crescut în 1979, faţă de 1975, între 25—67%. Apreciem însă, că ritmul de creştere putea fi mai ridicat, dacă ar fi fost mai raţional utilizate resursele umane şi materiale. Ca urmare, am constatat că din cele patru întreprinderi luate în studiu, nici una nu a beneficiat în toate lunile de „ziua liberă” potrivit programului stabilit de conducerea partidului, ca urmare a nerealizării integrale a sarcinilor de plan.

Apreciem că, atît consiliile oamenilor muncii, cît şi organele şi organizaţiile de partid, trebuie să urmărească permanent modul în care se desfăşoară activitatea, pentru a depista la timp şi a acţiona operativ în eliminarea tuturor cauzelor ce concură la nerealizarea indicatorilor economico-financiarilor prevăzuţi pentru acordarea săptămînii de lucru redusă. Cheia optimizării raportului — resurse umane-resurse materiale — constă în conducerea operativă privită ca o activitate de dirijare a oamenilor muncii spre realizarea unei activităţi economice eficiente. Noua etapă pe care o parcurge economia noastră implică participarea mai susţinută, mai activă a tuturor oamenilor muncii la conducerea vieţii economice şi sociale. Măsurile adoptate în ultimii ani privind aplicarea noului meca-

nism economico-financiar asigură afirmarea și mai puternică a calității de proprietari a celor ce muncesc, transferarea directă asupra lor a responsabilității administrării de zi cu zi a întreprinderilor.

Opiniile oamenilor muncii cu privire la perfecționarea autoconducerii muncitorești sînt redată în tabelul 11. Constatăm că ponderea o au propunerile oamenilor muncii (30%), corelat cu operativitatea în rezolvarea lor (7,33%), iar 18,66% apreciază că este necesară o mai mare consultare a oamenilor pentru îmbunătățirea autoconducerii muncitorești. Din felul cum oamenii muncii fac propuneri rezultă următoarea situație: 43,33% au afirmat că în anul 1979 nu au făcut propuneri; 34% au făcut și s-au rezolvat, iar 22,67% susțin că propunerile făcute nu s-au rezolvat și ele vizau condițiile de muncă, de viață ale oamenilor muncii, calitatea materiilor prime etc.

Numărul mare al celor care afirmă că nu fac propuneri este determinat în mare măsură, de neluarea în considerare, în toate cazurile, a propunerilor făcute, în tergiversarea rezolvării lor. La această stare de

Tabelul 11

Propuneri pentru perfecționarea conducerii muncitorești

Nr. crt.	Propunerea	cf. abs.	%
1	Luarea în considerare a propunerilor oamenilor muncii	45	30,00
2	Consultarea muncitorilor	28	18,66
3	Participarea în mai mare măsură a conducerii la ședințele de grupă, atelier	23	15,39
4	Operativitate în rezolvarea propunerilor	11	7,33
5	Îmbunătățirea organizării social-umane	6	4,00
6	Perfecționarea profesională și politică	4	2,67
7	Îmbunătățirea organizării tehnice	11	7,33
8	Actuala modalitate este corespunzătoare	5	3,34
9	Să fie informați	11	7,33
10	Nu răspunde, nu știe	6	4,00

fapt contribuie, într-o mare măsură, și gradul redus de informare a oamenilor cu principalele probleme ale întreprinderii, 43% din subiecți declarînd că sînt insuficient informați.

Putem conchide că, în utilizarea eficientă a resurselor de care dispun întreprinderile, conducerile acestora vor trebui să acționeze în așa fel, încît să dezvolte la toți muncitorii simțul solidarității pentru realizarea obiectivelor propuse, să-i informeze asupra tuturor problemelor ce se ridică și trebuie să fie soluționate, dezvoltîndu-le spiritul de inițiativă, stimulîndu-le contribuția creatoare și eficientă. În cercetarea făcută

am constatat că prin solicitarea oamenilor în a-și spune părerea și a face propuneri — cum a fost cazul întrebărilor din chestionar — obținem informații utile. Acordând o atenție deosebită oamenilor muncii, rezolvării tuturor problemelor vizând aspectele materiale și spirituale, aceștia vor acorda, la rîndul lor, o deplină atenție activității ce o desfășoară, cu atît mai mult cu cît sînt că munca lor productivă, participarea la activitatea de conducere, este apreciată. Orice ignorare a factorilor psihosociali ai conducerii sau tratarea superficială a lor are un efect negativ asupra activității economico-sociale. Așa cum se subliniază în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al P.C.R., „este necesar ca toți oamenii muncii, toate organele de partid, să facă totul pentru ca întreaga noastră activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență, asigurînd... ridicarea bunăstării poporului”⁴.

⁴ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Congresul al XII-lea al P.C.R.*, București, Edît. politică, 1979, p. 43.